

nyen vagyunk a polgármester urral a tekintetben, hogy ezek az eredmények mindent mondhatnak, csak azt nem, hogy nem lehetett volna több eredményt elérni. Ehez persze az kellett volna, amiről fönnebb beszéltünk: hogy minél sikerültebb alkotások létrehozása céljából az összes faktorok — úgy, mint a polgármester — munkabíráskuk egész erejével és kvalitásával álltak volna meg helyüket.

Egyébként is azt hisszük, hogy bármennyire is szentesítette a gyakorlat az újévi beszámolókat és programbeszégeket, egy-egy év nagyon is szűk perspektívát nyújt arra, hogy valamely rendszer meddőségét vagy termékenységét el lehessen bírálni. Valamire való alkotást egy év alatt megkezdeni és be is fejezni képtelenség. A programadásnak ép a mai viszonyok között már több jelentősége és értelme van. Az újévi beszéd különben is annyi, a város jövője érdekében nagyjelentőségű tervet vet föl, hogy ezzel a részével behatósan kell foglalkozni.

— **Várady Zsigmond kilépése.** Várady Zsigmond dr. országgyűlési képviselő a választójogi javaslat miatt kilépett a munkapártból. Ezt levélben jelentette be a munkapárt elnökségének. Levelében a többi közt ezt írja: A benyújtott kormányjavaslat azonban fájdalmas meglepetésemre számos pontban visszaesést jelent még a mindenki által tartottatlannak elismert 1874-iki, akkor is csak ideiglenesnek szánt törvényhez hasonlítva is. Ily módon a választók előtt vallott programom és szabadelvű meggyőződéseim szembe kerültek a szavaslattal és a kormány célzataival. E lelkiismereti összeütközés kényszerít a pártból való kilépésre.

Az Újév jegyében.

(Saját tudósítónktól.) A politikai világ Lukács László miniszterelnök és Tisza István ujesztendői beszédének hatása alatt áll. Kétségtelen, hogy a két nagy jelentőségű és igen szerencsés megnyilatkozás csirájában elfojtotta volna — ha ilyenről komolyan szó lehetett volna a munkapártban, — az állítólag készülő kiválási mozgalmat, melyről most már ellenzéki lapok is beismerik, hogy legfeljebb öt képviselő kilépésére fog szorítkozni. Különösen az tett nagy hatást a munkapárton, hogy Lukács nyíltan megmondotta, hogy a választójogi reform igyekszik a jogkiterjesztés elvét legliberálisabban megvalósítani, de csak azok részére, akiknek van vesztetni valójuk és így bármely foglalkozásu ághoz tartoznak, az államfentartó elem meghatározására rászolgálnak. A másik részen nagy figyelmet keltett Tiszának az a nyílt kijelentése, hogy hozzájárul a javaslatához, bár az radikálisabb, mint ő óhajtott volna. Végül döntő szerepet játszik a munkapárt szilárdsága szempontjából, hogy Lukács miniszterelnök a kormány nevében reformjavaslat tárgyalása közben minden célszerű és okos javításhoz előzetesen megadta a hozzájárulását, föltéve, hogy a reform alapelveit nem érinti.

Lukács László és Tisza István nyilatkozata párhuzamos uton jár a helyzet megítélésének visszapillantó és prospektív részében egyaránt. Nemcsak belemélyednek, hanem bele is melegednek tárgyukba. Érvelésük azonos fölfogásra vall s csupán kifejezéseik egy árnyéklátásban szálal meg erős egyéniségük temperamentumbeli különbsége. Csak a hangszíne más e jellegzetes két hangszernek,

ahogy ma teljes harmóniában együtt szólaltak meg a munkapárt tapsai közt, a kormány s a Ház többsége mögött bezáruló és tanulságairól és az új esztendő föladatairól.

A közelmúltba mindketten lelki elégedettséggel és nyugodt hazafiúi lelkiismerettel pillantanak vissza. Lukács László tömören összefoglalja a történeteket, fölidézi az obstrukciós küzdelem emlékét, egy „második nyári obstrukció” veszedelmének valószínűségét s az eredménytelen békekísérleteket, melyek arra kényszerítettek, hogy „egy csapással vágiuk kettő a csomót”, mert csak így sikerült a parlamenti munkához újra hozzá kezdeni és annyi hasznos törvényt alkotni, hogy ehez „más viszonyok közt évek sem lettek volna elegendők.” Tisza István csak odavetett hangulatképet fest, a „vigasztalan bizonytalanság”-ról, amiben az ország dolga egy év előtt volt s eredménnyel végzett becsületes munkának nevezi a veszedelem elhárítását. De hozzá teszi, hogy „a mi föladatunk még befejezve nincs s csak akkor lesz”, ha sikerült parlamentünk „rendjét, méltóságát és munkaképességét intézményekkel állandóan biztosítani.”

Az ellenzék passzív rezisztenciája felől is teljesen egyértelmű az ítéletök. Lukács László szintugy, mint Tisza István gróf sajnósnak mondják a parlamenti ellenőrzésben támadt hézagot és óhajtják ennek betöltését, de elutasítják a miatta való felelősséget.

Ugy a miniszterelnökség, mint a képviselőházi elnök fogadó termében történt bizalom-manifesztálás beszédes cáfolat volt, a mely az országot megnyugtathatja róla, hogy a nagy többségi párt, mely a nemzettől a cselekvéshez jogot és eszközöket kapott, szolid érték gyanánt áll helyén. A munkapárt

vetlenül a szerelemnek szentelve. Az asszony övta a családi szentélyt. A gyerek — a kis angyalka — miatt, magyarázta. Ilyenkor csupán megbeszéltek a terveiket, titokzatos jelekben állapodtak meg — ez izgatón, fantasztikussá tette az egész ügyet — s az asszony elmondta a napi eseményeket, elpanaszolta az ura újabb durvaságait. Szilasi ur megnézte az óráját. Mindjárt menni kell, irodába. Az asszony szemében megjelent egy könnycsepp. A panaszok után mindig elérzékenyítette a saját sorsa. Szilasi langyos udvariassággal vigasztalta:

— Változtatni kellene már ezen. Válgon el.

Nyugodtan, bátran mondotta, mert tudta a választ. Az asszony fájdalmasan mosolygott a könnyein át, megingatta a fejét és finom, fehér mutatóujjával oldalt mutatott az ajtóra:

— Nem lehet. Ott alszik, aki engem itt tart. Soha ne tudja meg, hogy mást is szerettem rajta kívül.

Szilasi újra megnézte az óráját, átvette a bucsucsókat és elment. Az asszony leheveredett a pamlagra, beletemetkezett a regénybe.

*

Ősszel iskolába adták a kis Ili. Az anyja — a legkitünőbb anyja, mondogatták — maga kísérte el reggel és délből maga ment érte. Az osztályban az apró dámák között lázas szenzációt keltettek Ili tündöklő ruháskái. Mikor az ajtón kitudultak délből és meglátták az anyját, a finom, elegáns asszonyt, boldog volt, aki a kezét, a szoknyáját megcsókolhatta. Ili belekapaszkodott a karjába, mind a ketten mosolyogtak boldogan, hiódítón, leereszkedően és mentek, udvartól környékezve, mint a fejedelmek.

Ez az új boldogság azonban rövid néhány hétig tartott. Még mielőtt megkezdődött volna a tél, Ilike beteg lett. Néha lázas volt,

néha csak bágyadt. Az iskolából kimaradt, a korzón már el is felejtették. Az arca meg-sápadt, a jókedve elmúlt. A doktorok nem mondták meg pontosan, mi a baja. Ajánlottak levegőváltozást. Az anyja sirva rendelt ruhákat sirva búcsuzott el Szilasi urtól és mikor megérkeztek a tengerparti üdülőhelyre, akkor is könnyezett. Azután állandó maradt a rossz kedve.

Az éles, friss levegő nem hozta vissza a gyerek egészségét. Lesóványodott, beesett az arcocskája, a szája megnyult és csodálatos, aranyzőke haja egyre ritkább lett. Az anyja ott ült naphosszat az ágyánál. Az ablakon át nézte a tündöklő, hideg, de tiszta téli napsugarat. A napsugárban gyönyörű, prémmel, selyemmel és csipkével borított asszonyok ragyogtak, akik mellett az ő vidéki jó módja, vidékiesen csinos arca szürke volt és mindennapi. A napok nehezen multak és ő minden délután kimondhatatlanul vágyott a szalónjába, ahol megjelenik Szilasi ur. Már irt is neki, hívta egy-két napra és a válaszon nagyon elszomorodott. Ugy hangzott a válasz, hogy szó sem lehet az utazásról. Mert egyrészt nagyon fontos tárgyalások vannak, másrészt rögtön tele volna a város pletykával, ha megtudnák a látogatás hírét.

Mikor ez a levél megjött, egyedül gubbasztottak a szállodai szobában. A kislány fázósan kuporodott a kanapén. Hamuszínű volt az arca, a szemei fénytelenek, a haja kócos. Néha elnyafogta magát.

— Fáj valamid? — kérdezte az asszony.

— Nem fáj.

— Hát akkor hallgass! — szólt rá keményen, haragosan és összetépte a levelet és a tűzbe dobta a maradékait.

Néhány nap múlva már égett a türelmetlenségtől. Ahány orvos volt a telepen, min-det sorra fölhívatta és hajszoalta, faggatta őket, mondják meg, mi a baja lánynak. Azok

vonogatták a vállukat, recepteket irtak és bőven osztogatták a tanácsokat. Csak abban egyeztek meg mind, hogy itt kell maradni, okvetlenül. A második hónap végén végre azt mondták, hogy most már egészséges a gyerek. Sovány ugyan nagyon, a haja kihullott, vérszegény is, de ez csak azért van, mert hirtelen megnyult. Az asszony sietve pakolt össze és utazott haza. El volt keseredve, türelhetetlennek találta Simó urat, a lányát pedig nyögösnek és neveletlennek. Neveletlennek, mert a betegsége alatt leszokott a délutáni alvásról és amikor feketekávára megjött Szilasi, ott lábatlankodott folyton, hogy egy szót sem lehetett tőle beszélni. Az orvos még nem engedte, hogy a lucskos időben kimenjen a vézna gyerek. Otthon ültek hát, unatkoztak, a szobákban járkáltak, mint a börtönbe zárt rabok és egymás vérért szitták. Az első langyos és száraz napon végre engedélyt kapott Ili egy rövid sétára. Pontosan fél egykor, mint régen, megjelentek a korzón. Mindenki ott volt. Mindenki hangosan vette tudomásul, hogy megérkeztek Simók és ahogy végig mentek az emberek között, minduntalan hallották az egyhangú ítéletet:

— Hogy megcsunyult szegény. Az anyja is rossz színben van.

Egyetlen egyszer mentek csak végig. Rohantak, szinte menekültek haza. Az asszony összeszorította a száját, a lány sirt, hogy egészen eltorzult sovány arcocskája. Ebéd után ellentmondást nem tűrő hangon szólt rá az anyja:

— Még a szobádba és lefekszel rögtön.

A gyerek besompolygott. Azután jött Szilasi ur, az asszony a keblére borult és elfojtott hangon könyörgött a megrémült embernek:

— Vigyen el innen. Nem birom ezt az életet tovább. Nem birom.